

до наших днів залишаються в центрі уваги суспільства і держави, законодавців і дослідників, кожної людини, оскільки вони тією чи іншою мірою стосуються їхніх інтересів. І лише якщо між зацікавленими особами виникає спір внаслідок переходу майна померлого до його спадкоємців, відповідні питання розглядаються і вирішуються судом.

Питання спадкового права залишаються в центрі уваги суспільства та держави, законодавців та дослідників, кожного громадянина, оскільки питання спадщини тією чи іншою мірою торкаються інтересів кожного.

Література

1. Цивільний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 15 травня 2012р.: (ОФЦ,ТЕКСТ). – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – 380с.- (Кодекс України).
2. Заїка Ю.О. Українське цивільне право: навчальний посібник. – 2-е вид. мін. і доп. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова Єдність", 2008. – 368с.
3. Васильченко В.В. Визначення поняття спадкового права в об'єктивному значенні / Юридичний вісник. – 2003.- № 3.- С. 114-120.
4. Бірюков І.А., Заїка Ю.О., Підпригора О.О. Цивільне право. Частина перша: Курс лекцій. – К.: НАВСУ, 2001. – 196 с.

УДК 347.27.01

Грибчук Л.М.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В.М., старший викладач

ІНСТИТУТ ЗАСТАВИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Відповідно до статті 1 Закону України від 2 жовтня 1992 року "Про заставу" Застава – це посіб забезпечення зобов'язань. В силу застави кредитор (заставодержатель) має право в разі невиконання боржником (заставаодавцем) забезпеченого заставою зобов'язання одержати задоволення з вартості заставленого майна переважно перед іншими кредиторами.

Термін "застава" використовується і у інших галузях права. Поряд з цивільно-правовою заставою існує "податкова", "кримінально-процесу-

альна", "митна", "виборча" застави. І у приватному, і у публічному праві цей інститут виконує одну й ту саму забезпечувальну функцію. Різниця полягає лише у тому, що в першому випадку забезпечуються інтереси приватної особи (нею може бути і суб'єкт публічного права, що вступає у приватно-правові відносини), а у другому – інтереси держави та суспільства в цілому.

Цивільно-правова застава може виникати на підставі закону, договору та судового рішення (ст. 574 ЦК). Стосовно "законної" застави слід зазначити, що закон як такий не може бути підставою для виникнення будь-якого зобов'язання. Правові норми самі по собі не породжують, не змінюють і не припиняють цивільних правовідносин. Для цього необхідне настання передбачених правовими нормами обставин, що називаються юридичними фактами. Згідно зі ст. 3 Закону "Про заставу" від 2 жовтня 1992 р. заставою може забезпечуватися будь-яке зобов'язання (договір позики, купівлі-продажу, оренди, перевезення вантажу тощо). Законодавець не надає виключного переліку вказаних зобов'язань, а лише підкреслює, що воно повинно бути дійсним, тобто таким, яке відповідає вимогам закону, не фіктивним і не погаше ним давністю. Зобов'язання, яке забезпечується заставою, називається основним зобов'язанням. Заставне зобов'язання є акцесорним (додатковим) до основного. Воно залежить від основного, обслуговує його, а тому завжди наслідують його долю. Заставою можуть забезпечуватися і вимоги, які виникнуть у майбутньому (ст. 573 ЦК). Коли мова йде про забезпечення майбутніх вимог, мається на увазі: 1) забезпечення умовних (з відкладальною умовою) правочинів, у яких права та обов'язки сторін виникають або припиняються залежно від настання певної обставини, стосовно котрої невідомо: настане вона чи ні; 2) забезпечення зобов'язань, які можуть виникнути між заставодержателем і заставаодавцем, за умови визначення їх суті, розміру і строку виконання.

Згідно з ч. 2 ст. 589 ЦК застава забезпечує вимогу кредитора-заставодержателя у повному обсязі, що визначається на момент фактичного задоволення, включаючи сплату процентів, неустойки, відшкодування збитків, завданих порушенням зобов'язання, необхідних витрат на утримання заставленого майна, а також витрат, понесених у зв'язку з пред'явленням вимоги, якщо інше не встановлено договором.

Предметом застави може бути будь-яке майно (речі, гроші, цінні папери, майнові права), за винятком тих обмежень, що встановлюються законом. Зокрема, не може бути заставлене: 1) майно, вилучене з цивільно-

го обороту; 2) національні культурні та історичні цінності, які є об'єктами державної власності і занесені або підлягають занесенню до Державного реєстру національної культурної спадщини; 3) інше майно, застава якого прямо заборонена законом. Укладати договір застави можуть фізичні особи, юридичні особи, держава, інші суб'єкти публічного права. Законом можуть бути встановлені обмеження щодо можливості певних суб'єктів виступати заставодержателями чи заставодавцями майна. Застава, на сьогоднішній час, є однією із найактуальніших тем в цивільно-правовому регулюванні. Саме зараз, з формуванням і становленням нової правової системи, розвитком цивільного законодавства в цілому, і інституту приватної власності, зокрема, ми маємо можливість спостерігати за підвищенням правової свідомості громадян України, вдосконаленням правовідносин між особами, які ґрунтуються на принципах рівноправ'я та законності. Одним із способів реалізації принципів аконності і рівності відносин є зобов'язальне право і, зокрема, інститут застави як способу забезпечення виконання зобов'язань. Належне виконання зобов'язань передбачає, що сторони, які беруть участь у зобов'язальних правовідносинах, виконують покладені на них обов'язки у точній відповідності із законом, договором, а за відсутності таких вказівок – з тими вимогами, які звичайно пред'являються до виконання, а відтак – і з діловими звичаями, що склалися в комерційній практиці. Поруч із заставою у законодавстві виділяються ще й такі способи забезпечення зобов'язань як неустойка, завдаток, та порука. Застава безперечно має істотні переваги перед неустойкою, завдатком чи порукою, оскільки по-перше, договір застави майна забезпечує наявність і збереження майна на той момент, коли боржник буде розраховуватись з кредитором, при чому вартість заставленого майна буде зростати пропорційно до рівня інфляції. По-друге, застава майна боржника забезпечує кредитор-заставодержателю переважну можливість задовольнити свої потреби за рахунок предмету застави перед іншими кредиторами. По-третє, реальна небезпека втрачати майно в натурі є гарним стимулом для боржника виконати свої зобов'язання належним чином і у визначений строк. Отже, можна говорити про винятковість застави як способу забезпечення виконання зобов'язань.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 №435-IV//Офіційний вісник України. – 2003. – №11. – Ст.145

2. Про заставу: Закон України від 02.10.1992 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>

3. Цивільне право. Загальна частина. / Підпригора О.А., Боброва Д.В., Дзера О.В. та інші / Під ред. Підпригори О.А., Бобрової Д.В. – К., 1995. – 416 с.

УДК 347.771(043.2)

Гула Ю.В.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В.М., старший викладач

ПАТЕНТ В УКРАЇНІ ТА ЗА ЇЇ МЕЖАМИ

Патент, законодавцем, визначається як охоронний документ, який надає його власнику монополієне право на використання запатентованого об'єкта протягом встановленого строку його дії [1].

Наявність патенту дає його власникові право забороняти практично будь-яке несанкціоноване використання його інтелектуальної власності іншими особами. Право на легальне використання винаходів, корисних моделей та промислових зразків може бути надане іншим особам лише за умови виплати винагороди патентовласнику (на основі ліцензійного договору або договору поступки патенту). Виключні права дають патентовласнику можливість не тільки окупити витрати на створення нового рішення, але і отримувати прибуток протягом тривалого часу за рахунок одноосібного контролю певної ринкової ніші.

Патент можна отримати на фазі: патентування національної фази (патентування у своїй країні, у даному випадку, в Україні), а також міжнародної фази (патентування в інших країнах).

Але законодавство України встановлює, що щоб отримати патент в іншій країні, можна після національної фази, в іншому випадку вас позбавляють права на патент за кордоном.

Щодо українського та міжнародного законодавства, то патенти мають територіальний характер, тобто поширюються лише на територію тієї країни, в якій цей патент виданий [2, с. 499].

Подача міжнародної заявки на патент здійснюється відповідно до Договору про патентну кооперацію, учасниками якого є понад 125 дер-